

Вишалиј Александрович Шеншалински

ИДЕМ НА ПОСЛЕДЊИ ПУТ

Из живота Николаја Гумиљова (*групи гео*)

[...] У њиховим односима постојала је тајна, скривена интрига судбине. Њихов заједнички живот није се уклапао у уобичајене представе о браку, породици.

Били су, наравно, веома различити. Он, енергично упућен на делање споља, стално жудећи за новим утисцима, доживљајима, променама, и она, која је пуштала догађаје да иду како иду, без акције када је спољни свет у питању, сва усредсређена на унутрашње стваралачке напоре. И, разумљиво је да две тако снажне самодовољне личности нису трпеле никаква ограничења ни спутавања у свом развоју...

Упознали су се као гимназијалци у Царском селу, у децембру 1903. године, она је имала четрнаест, а он седамнаест година. Већ у пролеће он јој је изјавио љубав на клупи под једним високим разгранатим дрветом. Пет година се борио за њу, она га је упорно одбијала...

Венчали су се 1910. Много касније, успут је споменула да је свадба била почетак краја њихових односа. „Сувише смо дуго били млада и младожења.” Инстинктивно је одбијала његову власт, штитећи, као дете, песника који се у њој рађао, а он се, у патњи, потврђивао на свој начин – путовао је, ратовао, заводило жене. Покушавали су растанцима да одрже везу. Ана Горенко је постала песникиња Ана Ахматова, а почетни стихотворац Коља Гумиљов – признати мајстор стиха. Родио им се син Љовушка

(после годину дана уметница Олга Висоцка, Гумиљовљева љубавница, родиће му другог сина, Ореста). Као да су се договорили да имају потпуну слободу, заљубљивали су се, варали једно друго, али нису издавали сами себе. Једино је тако свако од њих и могао да се оствари. Најзад је дошао крај узајамном стрпљењу.

Године 1918, после осам година брака, саопштила му је:

– Дај ми развод.

Само је побледео.

– Молим те...

Када су се растајали, изговорила је:

– Жао ми је што се све тако чудно одиграло.

– Није, ти си ме научила да верујем у Бога и да волим Русију...

Сада, на Блоковој сахрани, сазнавши за Гумиљовљево хапшење, она се, наравно, сетила њиховог последњег сусрета месец дана раније. И како се он, одлазећи, полако спуштао низ потпуно мрачне степенице, а из ње излетело, несвесно: „Низ такве степенице иде се само на погубљење”...

Тек девет дана после првог саслушања, Гумиљова су поново позвали код иследника. Можда је пре тога било још неко саслушање, али записника у предмету нема.

„На саслушању код иследника Јакобсона, изјављујем следеће” – написано је на листу Гумиљовљевом руком:

У лето прошле године ујознао сам се са њесником Борисом Верином и разговарао с њим о њолиничким њемама, јадиковао збој њушења личне иницијативе у Совјетској Русији. Ујесен је ојњуњовао у Финску, и њосле месец дана добио сам од њеја њисмо да је срећно сњињао и да се добро смесњио. Касније, у зиму, њре Божића, њосењила ме је не њако млада дама, која ми је досњавила њејоњњисану белешку која је садржавала низ њињања, њовезаних, очњледно, са међународном њињњунажом (на њримејр, доказе о њоходу у Индију). Одњоворио сам јој да неђу да дајем никакве доказе и она је оњињила. Затњим, на њочејњку Кронњњњњњској усњњанка, дошао ми је Вјачеславски са њредлоњом да му досњављам њодањњке и да учесњњујем у усњњанку без обзира да ли ће се њренењи у Пењњроњрад. Одњбио сам да досњављам њодањњке а њрисњњао сам да учесњњујем, њри чему сам њајоменуо да њу веровајњно бињњи у*

* Борис Верин – псеудоним Б. Н. Башкирова (1891-?), песника, пријатеља И. Северјанина.